STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 11348

GOLD UN ZILBER UN BRILYANTEN

David Ignatoff

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

אין דעם לאנד פון ריינקייט

די פֿאַרכּישופֿטע װײַסטער די מעשׂהלעך

א.

דער פראגער רב האָט זיהר שטארק געהאלטען פון טבילה און ער פלעגט זאָגען:

— וואָס מער איינער טובל'ט זיך, וואָס מער איינער וואשט און רייניגט זיין ליב, אַלץ ריינער און ליכטיגער ווערט זיין נשמה.

און נאָך פלעגט ער זאָגען:

— אַן אומרייינער מענש איז שווער און א ריינער מענש איז לייכט, אזוי לייכט, אז ער קאָן כמעט געהן איבער דער לופט.

אַן אַלע פארטאָג, ווען דער מאָרגענשטערען איז אַן איין און איינציגער געשטאנען איבער דעם פראגער הימעל פלעגט דער פראגער רב ליב האָבען זיך טובל'ען אינאיינעם מיט עטליכע פון זיינע נאָהענטע חסידים אין די בלויע וואסערען פון דעם זעהר ברייטען פראגער טייך.

און נאָך דער טבילה האָט זעהר אָפט געטראָפען, אז דער רב פלעגט ארויסנעמען זיין טאשענטיכעל, דאָס פארשפרייטען אויפ'ן וואסער און זיך ארויפשטעלען אויף דעם, און אזוי אוועקפאָרען איבער'ן טייך, ביז ער פלעגט פארשווינדען פון אויג, און נאָכדעם קומען צוריק א לייכטער און א ליכטיגער און דאָס טיכעל אונטער אים האָט זיך אפילו ניט איינגענעצט און ניט איינגעבויגען.

איינמאָל האָט געטראָפען, אז ווען דער פראגער רב האָט נאָך זיין טבילה פארשפרייט זיין טיכעל און זיך אזוי אוועקגעלאָזט פאָרען איבער די וואסערען פון דעם גרויסען טייך, האָבען די

חסידים מיטאמאָל דערזעהן, ווי פון זעהר ווייט ארויף נעמען זיך אנטקעגען רב אויפשלאָגען גרויסע וואסערהויפענס, און באלד האָבען זיי דערזעהן, אז די וואסערהויפענס ווערען דאָס געוואָרפען פון א חיה, צי א פיש אזא, וואָס טראָגט זיך מיט גרוים אימפעט גלייך אנטקעגען פראגער רב. דער רב אָבער איז מיטאמאָל געוואָרען אזא ליכטיגער, אז דאָס וואסער ארום אים האָט גענומען שיינען אויף מיילען, און ער האָט גלייך אויפגעהויבען זיין שטעקען אנטקעגען דער שרעקליכער באשעפעניש. און אז די באשעפעניש האָט דאָס דערזעהן, האָט זי א שפרונג געטאָן אין דער לופטען און גענומען לויפען אויף צוריק, דערביי איז אָבער עמיצער אראָפּגעפאלען פון איר רוקען, איז דער רב אויף זיין טיכעל צוגעפאָרען צו דעם עמיצען און אים דערלאנגט זיין שטעקען. איז יענער גלייך ארויפגעשפרונגען אויפ'ן שטעקען, זיך נאָכדעם אָנגעכאַפּט אָן דעם רב'ס גארטעל. און ווען זיי זענען אזוי אינאיינעם אָנגעקומען צוריק צום ברעג, האָבען אלע מיט שרעק דערזעהן, אז דער עמיצער, איז דאָס בערעל פראגער, דער דארער איד, דער סוחר, וואָס פלעגט אויספאָרען וועלטען.

ב.

בערעל פּראַגער איז זיך געהאט געפאָרען נאָך סחורה אין ווייטע לענדער. און ער איז זיך אזוי געפאָרען, ביז ער איז אָנגעקומען אין אן איינפאָר־הויז, וואָס איז געשטאַנען אויפ'ן ברעג פון א זעהר שרעקליכער מדבר. ווי נאָר אָבער ער איז צוגעקומען צום הויז קוקט ער זיך אום און דערזעהט זעהר פּיעל מענשען מיט וועגען און פּערד, מיט קעמלען און אייזלען, און די מענשען האָבען מיט זיך פּיעל געוועהר און זענען אלע באוואָפּענט פון קאָפּ ביז די פיס. דערשרעקט זיך בערעל און טראַכט:

— מן הסתם זענען דאָס גזלנים!

ער שטאַרקט זיך אָבער אָון באַגריסט זיי, ווי עס פּאַסט פאַר אַ אידען אַ סוחר און פרעגט:

פון וואַנען קומט איר, פריינד, און וואוהין ציהען אייערע טריט?

ענטפערען זיי אים:

— מיר זענען אַלע סוחרים פון פאַרשידענע לענדער און מיר ציהען קיין אַפריקא נאָך סחורה.

וואונדערט זיך בערעל:

— אויב סוחרים פון פאַרשידענע לענדער איז פאַרוואָס האָבען זיי זיך גראָד אַלע צונויפגעקליבען דאָ אויף דעם אָרט, און פאַרוואָס זענען זיי אַלע אזוי שטאַרק באוואָפענט?

דערקלערען זיי אים, אז דאָס דאָזיגע הויז איז פון שטענדיג אָן דאָס אָרט וואו זיי עס קומען זיך צונויף די סוחרים, וואָס דאַרפען

איבערקרייצען די מדבר און זיי וואַרטען דאָ אָפּ ביז עס זאמעלט זיך צונויף א גרויסע מחנה, דעמאָלט באוואפענען זיי זיך און לאָזען זיך אינאיינעם. וואָרים ווער וואָלט זיך דען אנדערש אונטערגעשטעלט דורכצוקרייצען אָט די שרעקליכע וויסטעניש וואו עס האַלטען זיך אויף שלעכטע חיות און שרעקליכע רויבער באנדעס ?!

געפעלט בערלען זייער ענטפער און ער מאכט ביי זיך אָפּ, אז דאָס איז מן הסתם א גאָט זאך, וואָרים ער האָט זיך דאָך טאקע געקליבען צו פאָרען קיין אפריקא. און ער געהט און באהעפט זיך אָן דער מחנה און באוואפענט זיך ווי איינער פון זיי, און לאָזט זיך מיט זיי אין וועג אריין, אין וועג קיין אפריקע, איבער דער שרעקליך גרויסער און וויסטער מדבר, וואָס ציהט זיך און שפּרייט זיך אויף גאנצע הונדערט טעג גאנג.

ג.

ווי נאָר אָבער די גרויסע מחנה סוחרים איז אָפּגעגאַנגען אין דער מדבר ביי א פופציג טעג, זענען זיי פּלוצלונג באפאלען געוואָרען פון א באַנדע רויבער.

די סוחרים זענען דאָך אָבער געווען באוואפענט, האָבען זיי דערפאר אָנגעריכט א מלחמה געגען די שרעקליכע רויבער און זיי האָבען מיט זיי מלחמה געהאַלטען א גאַנצען טאָג ביז שפּעט אין אָוונט. און אז עס איז געקומען אין אָווענט האָבען זיך די סוחרים געשטארקט איבער די רויבער. און אז די רויבער האָבען דערזעהן, אז סאיז שלעכט האָבען זיי גענומען שליידערען שווערע שטיינער צו די אָנגעלאָדענע קעמלען און צו די עזלען און די פערד וואָרים זיי האָבען געוואוסט, אז דאָרטען מוזען זיך געפינען די לאָגלען מיט וואסער, וואָס די סוחרים פיהרען מיט זיך מיט אויף דעם לאַנגען וועג פון דער טרוקענער און זאַמדיגער מדבר, און אז אויב זיי וועלען צעברעכען די לאָגלען וועלען זיך די סוחרים מוזען אונטערגעבען אָדער שטאַרבען פון דאָרשט.

ווען אָבער אויף דעם שטילען הימעל, וואָס איז געהאַנגען איבער די טרוקענע זאַמדען פון דעם ווילדען מדבר, האָט זיך באוויזען דער גרויסער מאָרגענשטערען, האָבען די גזלנים גלייך אויסגעדרעהט זייערע ווילדע פערד און זענען אנטרונען געוואָרען.

האָבען נאָכדעם די סוחרים אודאי געשיקט תפילות און האָבען געדאנקט און געלויבט, יעדערער צו זיין גאָט, דערפאַר וואָס זיי זענען נצול געוואָרען פון אזא רויבער־באַנדע. אָבער ווי נאָר

זיי האָבען זיך גענומען קלייבען צוריק אין וועג אריין, האָבען זיי מיט שרעק דערזעהן, אז זעהר פיעל לאָגלען זענען צו־בראָכען און אז זיי זענען געבליבען מיט זעהר ווייניג וואסער.

איז אויף זיי אָנגעפאלען א גרויסער שרעק:

— סטייטש, זיי האָבען דאָך נאָך צו געהן פופציג טעג איבער די הייסע זאמדען פון דער וויסטער מדבר, היינט ווי אזוי וועלען זיי אויסקומען אָהן וואסער?!

האָט זיך דער עלטסטער פון די סוחרים אָנגערופען:

— הערט מיך צו, מיינע פריינד, מיט דעם וואסער, וואָס איז נאָך פארבליבען אין די איבערגעבליבענע לאָגלען קאָנען מיר נאָך אפשר בשלום אָנקומען אין דעם לאנד אפריקע, אויב קיינער פון אונז זאָל ניט נוצען דאָס וואסער אויף צו וואשען אָדער קאָכען, און יעדער פון אונז זאָל נאָר באקומען א קליינע מאָס אויף צום טרינקען יעדען טאָג.

זענען די דאָזיגע רייד זעהר געפעלען געוואָרען די אלע אנ־דערע סוחרים, און זיי האָבען געזאָגט:

דו האָסט רעכט, אונזער האר און אונזער עלטסטער. און דאָס וואסער זאָל טאקע זיין אונטער דיינע הענט און ווער עס וועט נעמען וואסער אָהן דיין באפעל זאָל געטויט ווערען.

ווי נאָר אָבער בערעל פראגער האָט דערהערט אזוינע רייד איז ער גלייך צוגעטראָטען צום עלטסטען און אזוי געזאָגט:

— גנעדיגער האר, דיין עצה איז אודאי קלוג און וואויל גע־פעלען, אָבער איך בין א איד, און א איד טאָר ניט דערמאָנען גאָט׳ס נאָמען, און טאָר ניט עסען קיין מאָלצייט, איידער ער וואשט זיינע הענט. דעריבער בעט איך דיך, מיר ארויסגעבען מיט איין מאָס וואסער מער כדי איך זאָל קאָנען וואשען מיינע הענט פאר׳ן גאָט בעטען און פאר׳ן עסען. און וויפיל דו וועסט פאר־לאַנגען וועל איך דיר פאר דעם צאָלען.

האָט זיך דער האר צו אים אָנגערופען, אויב דו גיסט מיר אוועק דיין גאנץ פארמעגען וועל איך דיר ארויסגעבען אן איבריגע מאָס וואסער יעדען טאָג אויף צו וואשען דיינע הענט פאר דיין עסען און פאר דיין גאָט בעטען.

טראכט ביי זיך בערעל פראגער:

— מיין גאנץ פארמעגען באשטעהט פון א מיליאָן דוקאטען, דאָס איז אפילו א זעהר גרויס פארמעגען, אָבער וואָס איז דאָס אנטקעגען דער מצוה פון נטילת ידים! ווער פארמאָגט דאָס גאָר אזויפיל געלט, אז ער זאָל דאָס קאָנען פארגלייכען מיט אזא מצוה?...

און בערלען ווערט פון דעם מיטאמאָל זעהר גוט אויפ׳ן הארצען און ער פאקט אויף איינגאנצען זיין געלט און ער ברענגט דאָס צום עלטסטען און זאָגט צו אים מיט גרויס פרייד:

— דאָ האָסטו איינגאנצען מיין פארמעגען, א מיליאָן דוקאטען, איך גיב דאָס דיר אוועק פאר דער איבעריגער מאָס וואסער, וואָס דו פארשפרעכסט מיר צו געבען יעדען טאָג אויף צו וואשען מיינע הענט.

האָבען זיך די אלע אנדערע סוחרים אודאי זעהר שטארק פארוואונדערט איבער דער דאָזיגער זאך, וואָרים, כאָטש זיי זענען אלע געווען פון אנדערע גלויבענס, האָבען זיי אָבער פאָרט פארשטאנען, אז ווען איינער גיט מיט פרייד אוועק זיין גאנצען פארמעגען כדי נאָכצוקומען זיין געבאָט, מוז ער אודאי זיין זעהר אן ערליכער און גאָטספאָרכטיגער מענש.; פונדעסטוועגען האָבען זיי אָבער פאָרט געהאט גרויס פארדראָס פאר דעם וואסער. און זיי האָבען זיך אָנגערופען:

— מיר האָבען דאך אָבער פאָרט ווייניג וואסער!

האָט זיך דער עלטסטער צו זיי אָנגערופען און געזאָגט:

גלויבט מיר, קינדער מיינע, אז מיר אליין טוט אויך באנג

פאַר'ן וואסער. איך האָב זיך אָבער נאָר אַזוי אַרויסגערעדט כדי אים צו פּרוּווען. איצט אָבער קאָן איך שוין מיין וואָרט ניט בייטען, וואָרים מיין וואָרט איז דאָך דאָס וואָרט פון אייער עלטסטען. עס איז זיין גליק. ער זאָל יעדען טאָג קריגען אַן איבעריגע מאָס וואסער אויף צו וואשען זיינע הענט, וואָס איז אים פאַרגעשריבען פון זיין גלויבען, און זיין פאַרמעגען זאָל דערפאַר פאַנאַנדערגעטיילט ווערען צווישען אייך. יעדער פון אייך זאָל קריגען א גלייכען חלק.

און דער עלטסטער האָט גלייך פאַנאַנדערגעטיילט דעם מיליאָן דוקאטען צווישען דער מחנה כדי צו שטילען זייער כעס.

בערעל אָבער האָט וועגען זיין געלט גאָרניט געטראַכט, און האָט זיך דעם גאַנצען איבעריגען וועג פון דער שרעקליך גרויסער מדבר געפיהלט גוט און פרעהליך. און יעדעס מאָל, וואָס ער פלעגט וואשען זיינע הענט מיט דער מאָס וואסער פלעגט זיין פּנים אויפשיינען פון פרייד, ווי א ליכטיג פייער.

און די אנדערע סוחרים פלעגען דערביי קוקען אויף זיין ליכטיג אויפגעשיינטען פּנים און פלעגען שטוינען.

און איינמאָל האָבען זיך די סוחרים צו אים אָנגערופען און אַזוי געזאָגט:

— מיר זעהען דאָך איין, אַז דו ביזט א גרויסער און גאָטספאָרכטיגער מענש, איז דאָך ניט רעכט פון אונז, מיר זאָלען פון דיר דערפאַר אוועקנעמען דיין פאַרמעגען. נעם דיר דעריבער צוריק דיין געלט מיט וועלכען דו האָסט זיך געלאָזט אין אַזוינע ווייטע לענדער נאָך סחורה. האנדעל מיט דעם און זאָל דיר דיין גאָט העלפען. און וואסער צו וואשען דיינע הענט נאָך דיין געבאָט, וועלען מיר דיר סיי ווי געבען.

בערעל אָבער האָט געענטפערט:

ניין, מיינע פריינד, איך בין א איד א סוחר, און די

וואָס איך האָב ביי איך איינגעהאַנדעלט פאַר מיינע דוקאַטען איז אַזאַ סחורה, אַז איך האָב אויף איר קיין חרטה ניט, און איך וועל ביי איך דערפאַר דאָס געלט צוריק ניט נעמען.

זאָגען זיי אים:

— אָבער וואָס וועסטו פאָרט טאָן אָהן געלט אין אַזאַ ווייטען און פרעמדען לאַנד?

זאָגט צו זיי בערעל פראַגער:

— זאָרגט זיך ניט, מיינע פריינד. מיר האָבען אַ גרויסען גאָט אויף דער וועלט. און אויב ער וועט וועלען, וועט נאָך בערעל פראַגער צוריק רייך ווערען. און אפשר וויל דאָס טאַקע גאָט, אַז בערעל פראַגער זאָל שוין מער קיינמאָל רייך ניט זיין. דאַרף איך דאָך אודאי זיין צופרידען, וואָס ער האָט דאָס געמאַכט אויף אַזאַ אופן. וואָרים ער האָט דאָך געקאָנט מאַכען, אַז איך זאָל אייך ניט טרעפען, און אַז די גזלנים זאָלען מיך אליין איבערפאַלען, און זאָלען ביי מיר צונעמען דאָס געלט, און זאָלען מיך נאָך דער'הרג'ענען אויך, צום סוף האָט ער גאָר געמאַכט אַזוי, אַז פאַר מיין געלט האָב איך איינגעהאַנדעלט אַזאַ שעהנע מצוה.

איז זיי אַלעמען זעהר געפעלען געוואָרען זיינע רייד און זיי האָבען צו אים אויסגערופען:

— בערעל פראַגער, דו ביזט אין דער אמת אַ זעהר גרויסער און גאָטספאָרכטיגער מענש, און דו ביזט דערפאַר אויסדערוועהלט געוואָרען פאַר זעהר גרויסע זאַכען!

און ווי נאָר זיי האָבען דאָס אָפּגעזאָגט אַזוי זענען זיי ניט געוואָרען...

און ווען בערעל פראַגער האָט זיך נאָכדעם אומגעקוקט האָט ער דערזעהן לעבען זיך אַן אַלטען מאַן מיט אַ זעהר ליכטיגען פּנים און דער ליכטיגער אַלטער האָט אין איין האַנט געהאַלטען אַ פולען

קרוג און אין דער אנדערער אַן אָנגעפּילט פלעשעל. און ער האָט אים פריהער דערלאַנגט דעם קרוג און געזאָגט:

נא, דאָ האָסטו דיר דיין געלט און א בינטעל מיט אזא שלאָף־געטראַנק. אויב דו מישט דאָס שלאָפגעטראַנק אוים מיט וויין און וואסער וועלען די, וואָס טרינקען דאָס נאָכדעם זיך נאָר קאָנען האַלטען אויף די פיס ביז דער האָן וועט קרעהען, און אויפכאפּען וועלען זיי זיך קאָנען ערשט דעמאָלט ווען דו וועסט דאָס אויף זיי גוזר זיין.

נאָכדעם האָט אים דער גרייז אויך איבערגעגעבען דאָס פלע־שעל און געזאָגט:

דאָ אין דעם פלעשעל איז פאַראַן אזא שווארצע זאַפט, אויב נאָר א טראָפען פון דעם זאַפט וועט פאַלען אויף דעם רוקען פון א בייזער חיה, וועט זיך פון דעם אָנצינדען א בראַנד אין איהרע ביינער, און זי וועט נעמען ברענען ביז זי וועט פארלענדט ווערען.

און ווי נאָר בערעל פּראַגער האָט צוגענומען דעם קרוג פון זיינע הענט אזוי האָט דער ליכטיגער גרייז בלויז נאָך איין פינקעל געטאָן און איז ניט געוואָרען.

ד.

איז בערעל פּראגער נאָכדעם געבליבען איינער אליין אין מיטען פון דער גרויסער מדבר. ער האָט זיך גענומען אומקוקען און האָט אין אלע זייטען געזעהן בלויז נאכט און זאמד און שטערען אָהן א שיעור.

שטעהט זיך אזוי בערעל און טראכט:

— וואָס טוט מען איצט?

נאָר אָט דערזעהט ער מיטאמאָל א גרויסען וואלד ערגיץ דאָרט ווייט ארויף, פּונקט אין יענער זייט וואוהין דער ליכטיגער גרייז האָט אוועקגעפינקעלט. נעמט בערעל פּראגער רעדען צו זיך אין זיין הארצען:

מילא, דאָס וואָס עס איז מיט מיר דאָ פאָרגעקומען האָט דאָך מן הסתם מיט מיר געדאַרפט פאָרקומען. און איצט איז מיר ווייזט אוים באשערט צו געהן אין דעם וואלד אריין, וואָרים אז ניט קומט דאָך מיר אוים צו געהן צוריק אין דער מדבר, וואָס איז וויסט און פוסט. און א וואלד איז דאָך פאָרט א וואלד. מען קאָן דאָרט אפשר געפינען וואסערקוואלען און אפשר אויך פרוכטבוי־מער, וועל איך מיר דאָרט דערווייל קאָנען דאָס לעבען דערהאלטען ביז איך וועל אפשר אזוי מיט׳ן וואלד צו א מענשליכען ישוב קומען.

און ער לאָזט זיך אזוי מיט א געשטארקטען הארץ אין דעם שרעקליכען וואלד אריין. און אזוי איז ער זיך אָפּגעגאנגען דעם גאנצען טאָג אין דעם גרויסען טיפען וואלד מיט א פרעהליך געמיט,

באַטש קיין עסען און קיין טרינקען האָט ער אין ערגעץ ניט געפונען.

און ווען עס איז געוואָרען פאַרנאַכט האָט ער פאַר זיך מיט אַמאָל דערזעהן אַ זעהר וואונדערבאַרען בוים, דער בוים איז גע־ווען צוויי־און־זיבעציג איילען די גרעב, און זיינע צווייגען — צו צוועלף איילען, און אַזוי אויך זיינע וואָרצלען, וואָס האָבען זיך אַזש ארויסגעהויבען פון דער ערד אויף אַ סך איילען. און לעבען איינעם פון די גרויסע וואָרצלען דערזעהט בערעל אַ זעהר גרויסען שטיין, דער שטיין איז זעהר דיק, און איז צען איילען די הויך און צען איילען די ברייט, פאַרוואונדערט זיך בערעל זעהר אויף דעם בוים און אויף דעם שטיין, און ער מאַכט ביי זיך אָפּ, אַז דאָ מוז עפּעס זיין. עפּעס זעהט עס ניט אויס צו זיין גלאַט אַזוי אַ בוים און גלאַט אַזוי אַ שטיין.

און בערעל איז זיך מישב און קריכט ארויף אויף אַ צווייג וואָס איבער'ן שטיין, זעצט זיך דאָרט אַוועק און קוקט און וואַרט.

און ווי נאָר עס איז געוואָרען נאַכט און פינסטער אין דעם וואַלד, האָט בערעל מיטאַמאָל דערהערט דאָס אָנקומען פון רייטער אויף פערד און דאָס קלאַפּען פון שווערדען. און אין עטליכע מינוט ארום דערזעהט ער ווי פון צווישען די געדיכטע ביימער קומען ארויס אַ גרויסע באַנדע רויבער, אַלע באַשילדט און באַפּאַנצערט און אַלע זענען גרויס און שטאַרק ווי ריזען. און אָט האָט איינער פון זיי אָנגעצונדען אַ גרויסען לאַמטערען און דער לאַמטערען האָט פון זיך ארויסגעגעבען אַזאַ שיין, אַז עס איז ארום זיי שטאַרק ליכטיג געוואָרען, און ביי דעם שיין האָט בערעל פּראַגער מיט שרעק דערזעהן, אַז די אַלע רייטער זיינען גרוי ווי מייז!.. און באַלד איז פאַר זיי ארויסגעפאָרען איינער, וואָס איז געווען אָנגע־טאָן אין גאָלדענע קליידער און מיט אַ גאָלדענער קרוין אויף זיין קאָפּ. די קרוין איז געווען באַזעצט מיט אַזוינע טייערע שטיינער,

וואָס האָבען געפינקעלט אין דער נאכט, ווי שטערען. האָט בערעל פּראגער גלייך פארשטאנען, אז דאָס איז געווים זייער קעניג און איז זיך אזוי געלעגען מיט אן איינגעהאַלטענעם אָטעם צווישען די געדיכטע צווייגען פון דעם גרויסען בוים און האָט געזעהן ווי דער דאָזיגער קעניג זייערער איז צוגעפאָרען צו דעם גרויסען שטיין, וואָס איז געלעגען לעבען וואָרצעל, און האָט אָנגערופען דעם שטיין ביים נאָמען און געזאָגט צו אים „מאך זיך אויף!"

האָט זיך דער שטיין גלייך אויפגעמאכט, ווי א גרויסער טויער, און דער גרויער קעניג איז אויף זיין פערד דער ערשטער אריינגעפאָרען אין דער גרויסער עפענונג, און די איבעריגע גרויע רייטער זענען פאָרוויז נאָכגעפאָרען נאָך אים, ביז זיי זענען אַלע אריינגעפאָרען אינעווייניג.

און בערעל פּראגער האָט זיך דערווייל גוט איינגעהערט דעם נאָמען פון דעם שטיין אזוי אז ער זאָל אים ניט פארגעסען. און ער האָט זיי נאָכגעקוקט און האָט זיי איבערגעצעהלט, כדי טאָמער מאכט זיך עפּעס זאָל ער, בערעל פּראגער, וויסען וואָס ווער און וועמען. און ער האָט געזעהן, אז זיי זענען געווען טויזענט מאן שטארק, און אז זייערע אַלעמענס פּנים'ער זענען געווען גרוי. נאָר איינער איז צווישען זיי געווען א ווייסער, א יונגער און א ליכטיגער... און ווי נאָר די לעצטע פּאָר פון זיי איז אריין, אזוי האָט זיך דער שטיין גלייך צוריק צוגעמאכט.

טראכט ביי זיך בערעל פּראגער:

— אז גאָט נעמט א אידען און פארווארפט אים אין אזא ווילדען וואלד, און ברייננגט אים צו אזא בוים, און ווייזט אים אזוינע זאכען, איז דאך מן הסתם ניט אומזיסט.

און ער מאכט ביי זיך אָפּ איבערנעכטיגען אויף דעם בוים און זעהן, וואָס וועט דאָ מאָרגען זיין, וואָרים ווער ווייס צוליב וואָס פאר א שליחות ער איז אהער געבראכט געוואָרען.

ח.

און אויף מאָרגען אין דער פריה, איז ווי נאָר דער מאָרגען האָט גענומען וועקען די בוימער, ווי נאָר דער ערשטער שיין האָט זיך גענומען לייגען אויף די בלעטער פון די צווייגען, אזוי האָט בערעל געעפענט זיינע אויגען און דערזעהן, אז דער שטיין האָט זיך ווידער געעפענט און דער קעניג פּאַרט פון דאָרט ארויס און נאָך אים פאָרען פּאָרוויז די אלע איבעריגע. האָט זיי בערעל ווי־דער געצעהלט און האָט געזעהן, אז איינער פון זיי פעהלט און אז דער איינער איז דער יונגער, דער ווייסער...

דער שטיין האָט זיך צוריק פארמאַכט און די גרויע רייטער האָבען זיך אויף זייערע שנעלע פערד אוועקגעלאָזט אין דעם טיפען וואלד. איז זיך בערעל פּראַגער געבליבען איינער אליין אויפ'ן בוים. ליגט ער זיך אזוי און טראַכט:

— דער וואָס לעבט אייביג האָט דאָך מיך געוויס אהערצו ניט געבראַכט צוליב דעם, אז איך זאָל זיך אוועקלייגען אויפ'ן בוים און ליגען. און וואָס איז גלאַט דער תכלית פון ליגען? וואָס בין איך דאָס א שטיין, א שטיק זאַלץ חלילה! און דערצו וועל איך דאָרט אפשר געפינען אביסעל וואסער, וועל איך זיך וואשען, וועל איך נאָכדעם קאָנען דאַווענען און עסען און בענשען.

און בערעל קריכט אראָפּ פון דעם בוים און געהט צו צום שטיין און רופט אים אָן ביים נאָמען און זאָגט צו אים:

— מאַך דיך אויף!

האָט זיך דער שטיין גלייך אויפגעעפענט, און בערעל האָט פאר זיך דערזעהן א גרויסע און ליכטיגע הייל.

מאכט בערעל עטליכע טריט אין דער הייל אריין און שטעלט זיך אָפּ און קוקט זיך אום אין אַלע זייטען און דערזעהט פאר זיך א גרויסען טייך און שעהנע פּאַלאצען ביי די ברעגען, מיט גערט־נער, מיט בלומען, מיט פּרוכטבוימער און מיט אלערליי שמעקענ־דיגע געוויקסען, וואָס זייער ריח איז א זעהר גרויסער תענוג.

פריהער פון אַלץ איז בערעל פּראגער צוגעגאנגען צום טייך און זיך געוואַשען, וואָרים ווי קאָן א איד זאָגען א אידיש וואָרט איידער ער האָט זיך געוואַשען, און ווי ער וואשט זיך אזוי פאר־שמעקט אים דער אָטעם פון דעם פרישען וואסער, דאָס וואסער רופט ממש מען זאָל זיך אין דעם טובל זיין.

נעמט בערעל טראַכטען:

— איצט קאָן דאָך זיין איז פּונקט די מינוט ווען דער פּראַ־גער רב טובל'ט זיך אין דעם פּראגער טייך און די וואסערען פון דעם טייך שיינען זיך דורכדעם דאָרט אזוי פאנאנדער, ווי זיי וואָלטען געוועזן פארשפּרייט מיט פינקלענדיגע שטערען.

און בערעל דערפיהלט אין זיך א זעהר שטארק בייינקען נאָך דער שטאָט פּראג און נאָך דעם גרויסען און ליכטיגען פּראגער צדיק, דעם בעל מופת, און ער מאכט ביי זיך אָפּ: — אָט ער וועט זיך אויסטאָן און וועט אריין און זיך אָפּ'טובל'ען אין דעם דאָזיגען וואסער — אַלע טייכען לויפען דאָך אין ים אריין, וועט זיך אפשר דאָס וואַסער פון דעם טייך פּינקט ערגעץ אָנטרעפען מיט די וואַ־סערען פון דעם פּראגער טייך.

אָבער ווי נאָר בערעל פּראגער וויל זיך שוין נעמען צוגרייטען צו דער טבילה, שלאָגט זיך אין דעם וואסער מיטאמאָל אָפּ די אָפּ־שפּיגלונג פון דער זון.

פארוואונדערט זיך בערעל:

— ווי קומט אין א הייל א זון?

און ער כאפּט זיך, אז די זון איז גאָר פון דימענטען אזוינע.

— דאָס איז מן הסתם אַלץ געמאַכט מיט כשוף, טראַכט ער, און ער בלייבט פאַר א רגע שטעהן א דערשראָקענער, און לאָזט זיך נאָכדעם גלייך צום ארויסגאַנג פון הייל.

דערהערט בערעל אָבער באַלד א זעהר שווערען זיפץ פון א מענשען און בלייבט שטעהן:

— א מענש זיפצט, און אזוי שווער! ווער קאָן דאָס זיין?

באַלד אָבער כאַפּט ער זיך, אז דאָס איז מן הסתם דער ווייסער מענש, וואָס די גרויע רוצחים האָבען אהערצו נעכטען געבראַכט.

— אז וויבאַלד אזוי — טראַכט בערעל — הייסט דאָך דאָס, אז א מענש איז דאָ געפאַנגען. און ווער וויים, וואָס עס קאָן דאָ מיט אים געשעהן. און אפשר האָבען מיך דאָס טאַקע מיינע טריט אהערצו געבראַכט, כדי איך זאָל אים ראַטעוועט פון זייערע הענט?

און בערעל לאָזט זיך נאָכ׳ן קול, און ער קומט צו צו א פּאַלאַץ עפענט ער אויף די טיר און נעמט זיך געהן איבער די חדרים ביז ער קומט אריין אין א חדר און דערזעהט פאַר זיך דעם שעהנעם ווייסען מענשען געשלאָסען אין קייטען.

פרעגט ביי אים בערעל:

— ווער ביזטו און ווי קומסטו אהער?

— דערשרעקט זיך יענער און הויבט אָן:

— וואָס מאַכסטו זיך כלומר׳שט דו ווייסט ניט ווער איך בין און וואָס איך טו דאָ!? דו ביזט דאָך מיך געקומען הרג׳נען, טאָ הרג׳ע און פּטור.

קוקט אים בערעל אודאי אָן מיט א שמייכעל, און זאָגט:

— טע־טע־טע! מיין שעהנער יונגערמאַן, דו מוזט דאָך שוין אודאי זיין זעהר שטארק אָנגעשראָקען, אז איך, בערעל פּראַגער, זאָל דיר אויסקוקען ווי א גזלן, ווי א רוצח פון וואַלד. שרעק זיך ניט מיין פריינד, איך טראָג מיט זיך בלויז א קרוג מיט וואַסער

אויף צו וואשען זיך איידער איך נעם זיך גאָט בעטען, אוף צו וואשען זיך איידער איך נעם עסען, אויף צו וואשען זיך איידער איך נעם נאָכ'ן עסען גאָט לויבען, ווארים איך בין א איד, און דארף זיך האלטען ריין פון גאָט'ס וועגען.

— א איד! ? — רופט זיך יענער אָן, — אויב אזוי זאָלסטו וויסען, אז איך בין דער בן מלך פון דעם לאנד פון ריינקייט און די אידען זענען ביי אונז זעהר גרויסע מיוחסים, אָבער מיר וועט שוין מער קיינמאָל ניט באשערט זייז זיך אומצוקערען אין מיין ליב לאנד, אין דעם לאַנד פון ריינקייט, ווארים די גרויע רויבער וועלען מיר נאָך היינט אָוועקט אויסשניידען מיין הארץ.

— עה, נארישקייטען — זאָגט בערעל. — וואס הייסט זיי וועלען דיר אויסשניידען דיין הארץ! ? און וואו איז גאָט? ! — און בערעל איז דאָ מיטאמאָל אריין אין אזא גרויסען כעס אויף די רוצחים, וואָס האָבען חשק אויסצושניידען ביי א מענשען דאָס הארץ, אז ער האָט זיך גאָר פארגעסען, אז ער איז ניט מער ווי א דארער איד, א סוחר. ער האָט אוועקגעשטעלט דעם קרוג און האָט זיך מיט זיינע הענט א וואַרף געטאָן צו די קייטען, אין וועלכע דער שעהנער בן מלך איז געווען איינגעשמידט. — און דער כעס האָט בערעל פּראגער געמאכט שטארק ווי א ריז און די קייטען זענען זיך צעפאלען אונטער זיינע הענט און דער בן מלך איז פאר אים געבליבען שטעהן א באפרייטער.

דעמאָלט האָט ערשט בערעל פּראגער דערזעהן דעם בן מלך אין זיין גאנצער שעהנקייט און האָט זיך ערשט אויף דער אמת'ן פארוואונדערט, ווארים אזא שעהנעם יונגען מענשען האָט ער נאָך אין זיין לעבענסטאָג ניט געזעהן.

נעמט בערעל און לייגט זיך נאָכדעם אריין די האנט אין באָרד, קוקט אויפ'ן שעהנעם בן מלך און טראכט פאר זיך און טראכט און רופט זיך צו אים נאָכדעם אָן אזוי:

— הער מיך אויס, מיין פריינד, מיר דארפען דאָ קיין צייט ניט פארלירען, איך זעה איצט באשיינפּערלעך: אז גאָט האָט מיך אהער געבראכט כדי איך זאָל דיך אויסלייזען פון זייערע הענט. איז דערפאר מיין עצה אזא — דו נעם א שטיק פּאפּיר און שרייב אויף אים גלייך אויף אזוי:

איר גרויע, מיאוס'ע מערדער זאָלט זיך קיינמאָל ניט קאָנען בארימען, אז איר האָט דער'הרג'עט דעם שעהנעם בן מלך פון דעם לאנד פון ריינקייט. דאריבער געה איך און הענג מיר אויף א שווערען שטיין אויפ'ן האלז און וואַרף זיך מיט גרויס פרייד אריין אין דעם טיפען וואסער. איך וועל מיך בעסער אליין דער־טרינקען איידער לאָזען אז אייערע רויבערישע הענט זאָלען מיך דער'הרג'ענען.

האָט דער בן מלך געלויבט בערלען און האָט געטאָן ווי ער האָט אים געהייסען.

און בערעל האָט נאָכדעם גענומען און אריינגעוואָרפען דעם בן מלכ'ס קייטען אין טייך אריין, און דעם בן מלכ'ס הוט האָט ער אוועקגעלייגט לעבען וואסער, און דאָס פּאפּיר האָט ער איבער־געלאָזט אויפ'ן טיש פאר'ן מלך פון די רויבער. און נאָכדעם האָ־בען זיי מיט זיך מיטגענומען אן אנדער היטעל פאר דעם בן מלך און א סך גאָלד און זילבער און טייערע שטיינער און האָבען מיט זיך מיטגענומען ברויט און וואסער און זיי זענען ארויס פון דער הייל און זענען אוועק.

ז.

אז בערעל פּראַגער און דער שעהנער בן מלך זענען שוין געווען ווייט פון דער הייל האָבען זיי אודאי געדאַנקט גאָט, וואָס ער האָט זיי ארויסגעהאָלפען ביז איצט, און זיי האָבען זיך געוואַשען און געזעצט עסען.

ביים עסען רופט זיך בערעל אָן צום בן מלך:

— אָט איצטער ערשט דערצעהל מיר טאקע אויף אַן אמת'ן ווער דו ביזט און ווי אזוי דו קומסט ארייַנצופאַלען אין די הענט פון די דאָזיגע גרויע רויבער.

רופט זיך דער בן מלך אָן:

— איך האָב דאָך דיר געזאָגט, אז איך בין דער בן מלך פון דעם לאַנד פון ריינקייט.

— וואָסזשע — זאָגט בערעל — עס איז טאקע מיט אַן אמת'ן פאראַן אזא לאַנד, וואָס הייסט דאָס לאַנד פון ריינקייט?

— געוויס. — רופט זיך אָן דער בן מלך.

— אזוי! — רופט זיך בערעל אָן א פארוואונדערטער — מוז דאָך דאָס מן הסתם אודאי זיין א זעהר וואונדערליך לאַנד. עפּעס א קליינינגקייט, א לאַנד, וואָס הייסט דאָס לאַנד פון ריינ־קייט! און דאָס געפינט זיך מן הסתם ערגעץ דאָ, ניט ווייט פון דער מדבר. אָט די מדבר איז דאָ א פּנים פול מיט סודות און מיט וואונדער. נו, נו, מן הסתם איז דאָך מיר אזוי באשערט, אז ניט ווי דען קום איך צו די דאָזיגע אלע זאכען. נו, נו מילא, אז גאָט וויל

אזוי, טאָ זאָל זיין אזוי, וואָס קאָן זיך א מענש העלפען. נאָר אדרבה, דערצעהל מיר טאקע פאַרט, ווי אזוי דו ביזט אריינגע־פאלען אין זייערע הענט.

דערצעהלט אים דער שעהנער בן מלך, אז זייער לאַנד, דאָס לאַנד פון ריינקייט, געפינט זיך טאקע לעבען דער מדבר, ניט ווייט פון אָט דעם גרויסען שווארצען וואלד. האָט זיך איינמאָל געמאכט, אז פון דעם וואלד האָט זיך מיטאמאָל גענומען הערען א זעהר מיאוס קול פון עפּעס א חיה. און אזוי ווי דאָס לאַנד פון ריינקייט קאָן אפילו קיין מיאוס קול ניט פארטראָגען האָט דעריבער זיין פאָטער, דער מלך ארויסגעשיקט א גרויסע מחנה גבורים, זיי זאָלען זיך אוועקלאָזען איבער דעם וואלד זוכען די שרעקליכע חיה, וואָס שיקט אירע מיאוס'ע קולות אין אונזער לאַנד אריין פונקט ווי זי וואָלט זיך מיט אונז רייצען. זענען די גבורים אוועק און זענען צוריק ניט געקומען, האָט זיך דאָס לאַנד אודאי דערשראָקען, וואָרים די גבורים, וואָס מען האָט ארויסגעשיקט זענען געווען פון די שטארקסטע אין לאַנד, און דער אָנפירער איז געווען איינער א זעהר גרויסער העלד, וואָס מיין פאָטער און דאָס גאנצע לאַנד האָט זיך אויף אים זעהר שטארק אָנגעלעהנט. האָט מען גלייך ארויס־געשיקט נאָך א גרויסע מחנה פון געקליבענע גבורים, אָבער פון דער דאָזיגער מחנה האָבען זיך בלויז צוריקגעקערט צוויי, וואָס האָבען דערצעהלט, אז די גאנצע מחנה איז באַפאלען געוואָרען פון א שרעקליכער באנדע גרויע רויבער. די רויבער האָבען אלע איבעריגע אויסגע'הרג'עט און נאָר זיי צוויי האָבען זיך געראטע־וועט. האָבען מיר אָפּגעוואַרט א שטיק צייט, און האָבען ווידער צונויפגעשטעלט א מחנה, נאָך א גרעסערע פון פריהער, אָבער אויך די מחנה איז צעשלאָגען געוואָרען, און נאָך יעדער פאר־לאָרענער שלאכט האָבען מיר דערזעהן, אז דער שווארצער וואלד וואקסט אלץ נעהענטער און נעהענטער צו אונזער לאַנד פון ריינ־

קייט. האָב איך זיך אָנגערופען צו מיין פאָטער און האָב צו אים געזאָגט:

— זעהסט דאָך, פאָטער, אז אונזער לאַנד איז אין א שרעק־ליכער סכנה, לאָז מיך געהן מיט א מחנה אנטקעגען דעם שרעק־ליכען פיינד, אפשר ווען איך וועל זיין צווישען דער מחנה וועלען זיי זיך שלאָגען בעסער און מיר וועלען זיך שטארקען איבער זיי און מיר וועלען זיי פארטרייבען פון דעם לאַנד.

האָט מיין פאָטער מיך אודאי נים געוואָלט לאָזען, נאָר ווען איך האָב זעהר שטארק געבעטען, האָט ער זיך נים געקאָנט העלפען און האָט מיר נאָכגעגעבען. די בייזע רויבער זענען אָבער גלייך געוואָר געוואָרען פון אונזער קומען, און זיי האָבען געגען אונז אָנגעריכט א שרעקליכע מלחמה. נאָר א פּאָר הונדערט פון זיי זיינען ארויסגעקומען אנטקעגען אונז, און ווען מיר האָבען זיי גענומען נאָכיאָגען, זיינען מיר אריינגעפאַלען אין א שרעקליכער פּאסטקע, וואָס זיי האָבען פאר אונז פארגרייט. אַלע מיינע קריגער האָבען גענומען פאַלען פונ׳ם שאַרף פון זייער שווערד, נאָר איך איינער בין געבליבען לעבען, וואָרים איך האָב באצייטענס דער־זעהן די געפאַר און אַן אויסגעהאַקטער בוים האָט מיך באַשיצט. זיי האָבען מיך אָבער אויפגעזוכט און געפאַנגען א לעבעדיגען, און געבראַכט צוריק אין הייל. דאָרטען האָבען זיי מיר געזאָגט, אזוי ווי זיי זעהן דאָך אָן מיר, אז איך בין א בן מלך, און אזוי ווי זיי האָבען אויף היינט גענוג לעבעדיגע הערצער, וועלען זיי מיך דערפאַר לאָזען לעבען ביז מאָרגען. מאָרגען, אָבער, וועלען זיי מיך הרג׳נען, וואָרים זיי וועלען דאַרפען א לעבעדיג הארץ פאר זייער גאָט.

ווי נאָר בערעל פּראַגער האָט דערהערט די דאָזיגע רייד, איז ער אודאי ווידער געוואָרען אויסער זיך פאר כעס.

— סטייטש, דאָס וואָס זיי זיינען גזלנים איז זיי נאָך קאַרג,

דינען זיי נאָך צו עפּעס אַזאַ מין גאָט, צו וועלכען מען דאַרף מקריב זיין לעבעדיגע הערצער. גרויסער גאָט! וואו איז דען אַזוינס געהערט געוואָרען? אַזוינע דאַרף מען דאָך טאַקע געהן אויס־ראָטען מיט׳ן וואָרצעל.

— אודאי דאַרף מען, — האָט זיך דער בן מלך אָנגערופען.

בלייבט בערעל אַזוי שטעהן אינמיטען עסען, נעמט מיט זיין האַנט אָן זיין באָרד, קוקט אַ ווײַלע אויפ׳ן שעהנעם בן מלך און טראַכט:

איך האָב געמיינט, אַז גאָט האָט מיך געבראַכט ביז אַהערצו נאָר כדי צו ראַטעווען דעם שעהנעם בן מלך פון דעם לאַנד פון ריינקייט. אָבער וויבאַלד דאָס זענען גאָר אַזוינע שרעקליכע באַ־שעפענישען, וואָס דאַרפען מענשליכע הערצער פאַר קרבנות, ווייל דאָך מן הסתם דער אויבערשטער פון מיר פיעל מער, וואָרים אויב ניט וואָלט ער דאָך מיך איצט ניט געלאָזט וויסען פון אָט דער שרעקליכער זאַך.

און בערעל פּראַגער קוקט אַלץ אַזוי אויפ׳ן שעהנעם בן מלך און טראַכט אַלץ און טראַכט, ביז מיטאַמאָל דערפיהלט ער אַ מיד־קייט אין די גלידער, דאָס דאַרע פּנים ווערט אים נאָך דאַרער, די אויגען וואָלטען זיך אים וועלען צומאַכען... און ער דערזעהט פּלוצלונג, אַז אויפ׳ן אָרט פון דעם שעהנעם בן מלך זיצט גאָר דער פּראַגער רב...

רבי, רבי! — וויל בערעל זאָגען, אָבער ווי נאָר ער צעעפענט דאָס מויל קומט ער מיט אַמאָל צו זיך, און דערזעהט, אַז ניט דער פּראַגער רב זיצט פאַר אים, נאָר דער שעהנער בן מלך.

אָבער דאָס וואָס בערעל האָט פאַר זיך דערזעהן דעם פּראַגער רב בלויז פאַר אַ מינוט, האָט בערלען צוגעגעבען זעהר אַ סך כח, און ער האָט זיך גלייך אויפגעהויבען פון זיין אָרט און האָט זיך אָנגערופען צום בן מלך:

— מיין טייערער בן מלך. זיי וויסען, אז מיר מוזען זיך איצט איילען צו דיין לאַנד, וואָרים עס איז פּשוט א שאָד די צייט. וואָרים דו דאַרפסט וויסען, אז איך בין א איד פון פּראַג, און איך היים בערעל פּראַגער, און אין פּראַג האָבען מיר א זעהר גרויסען רב, דאָס איז דער גור אריה, דער בעל מופת. און איך האָב אים אָט ערשט געזעהן פאר מיינע אויגען. און אז איך האָב אים געזעהן — הייסט דאָס — אז אַלץ וועט מיט גאָט'ס הילף זיין ווי עס דאַרף צו זיין. און א פּלאַן האָט מיר טאקע נאָר וואָס גאָט צוגעשיקט זעהר א גוטען. איך דאַרף נאָר האָבען נאָך עטליכע מענשען מיט אונז און גאָט וועט העלפען.

און ווי נאָר דער בן מלך האָט דערהערט אָנרופען דעם נאָמען — פּראָג און דעם נאָמען פון דעם פּראַגער רב דעם בעל מופת האָט ער זיך גלייך דערפיהלט ריינער און ליכטיגער, וואָרים דאָס ליכטיגקייט פון דעם פּראַגער רב איז געווען א טייל פון זיין אייגענער לויטערקייט און פון דער לויטערקייט פון דעם לאַנד פון ריינקייט.

האָט זיך דער בן מלך אויפגעהויבען און האָט זיך געלאָזט געהן מיט בערעל פּראַגער צו דעם לאַנד פון ריינקייט אזוי שנעל, אז זיי האָבען קוים אָנגערירט די ערד מיט די פיס. און אויף מאָרגען, ווען די זון איז אויפגעגאַנגען זענען זיי אָנגעקומען צו די טויערען פון דעם לאַנד פון ריינקייט.

ז.

בערעל פראגער איז דאָך שוין געהאט אויסגעפאָרען א וועלט און האָט שוין אויף זיין לעבען געזעהן גענוג וואונדער און לענדער, אָבער אזא לאנד ווי דאָס לאנד פון ריינקייט האָט ער נאָך אין זיין לעבענסטאָג ניט געזעהן. די גאסען און די שטעט זענען אלע גע־ וועז געפלאסטערט פון עלפאנטביין, און זענען געווען פארשפרייט מיט סאמעט און זייד, די הייזער זענען אלע געווען פון גלאָז און די פאלאצען פון קרישטאָל, און פון דעם שיין פון דער זון האָבען זיי אלע געפינקעלט מיט מיליאָנען ליכטער, און די מענשען זענען אלע געווען געקליידט אין ווייסען. און זיי זענען אלע געגאנגען מיט לייכטע טריט און ליכטיגע אויגען אויף די גאסען, וואָס פיהרען צו די טויערען פון דעם לאנד, וואָרים זיי זענען אלע געוואָר גע־ וואָרען, אז עס קומט צוריק דער שעהנער בן מלך וועמען זיי האָבען אלע ליב. און אזוי איז בערעל פראגער און דער בן מלך באגע־ גענט געוואָרען מיט גרוים פרייד פון דעם גאנצען פאָלק און פון דעם מלך.

דער מלך האָט אודאי געוואָלט מאכען א גרויסע סעודה פון בערעל׳ס כבוד וועגען, בערעל אָבער האָט זיך אָנגערופען, אז ער קאָן דאָ גאָר קיין צייט ניט פארלירען. נאָר אז ער וויל מען זאָל אים גלייך צושטעלען הונדערט שטארקע מענשען, יעדער מענש זאָל מיט זיך טראָגען צעהן שטארקע שטריק, און מען זאָל אים אויך מיטגעבען עטליכע פעסער שטארקען וויין. וואָרים ער מוז גלייך געהן צוריק אין וואלד צו די גזלנים.

זאָגט צו אים דער מלך און די איבעריגע פּאַרזאַמעלטע:

— סטייטש, ווי שטעלסטו זיך גאָר אונטער צו טאָן אזא זאַך. דו ווייסט דאָך, אַז אזוי פיעל גרויסע מחנות האָבען זיי ניט געקאָנט בייקומען.

האָט זיך אָבער בערעל אָנגערופען און האָט צו זיי געזאָגט:

— זייט וויסען, אַז איך בין בערעל פּראַגער, און אַז אויב אייערע מחנות וואָלטען געוועזען באַזיגט די דאָזיגע גרויע רויבער, וואָלט דאָך מיך מן הסתם גאָט און דער פּראָגער רב ניט גע־דאַרפט שיקען אהער צו אייך. און אויב איך בין שוין יאָ אהער גע־בראַכט געוואָרען, איז דאָס דאָך מן הסתם צוליב דעם, אַז איך זאָל זיי בייקומען. איילט זיך דעריבער און שטעלט מיר גלייך צו וואָס איך פאַרלאַנג פון אייך, וואָרים די צייט איז קורץ.

— עה! — האָבען זיך אַלע אָנגערופען אין איין קול — דו ביזט דאָס א איד פון פּראַג, פון דעם אָרט וואו עס געפינט זיך דער פּראַגער רב, וועמעס ליכטיגקייט און שעהנקייט עס שיינט אזוי אָפט אריבער צו אונז אין דעם לאַנד פון ריינקייט און העלפט אונז אזוי אָפט צו בויען אַלץ נייע קרישטאָלענע פּאַלאַצען און ליכטיגע הייזער און ציכטיגע גאַסען. קוק זיך אום און זעה, זיין ליכט פינקעלט דאָך אויף אַלע קרישטאָלענע שפּיצען פון אונזערע טורעמס און דעכער. און אַז וויבאַלד אזוי איז דאָך ניט אנדערש נאָר טאַקע אַז גאָט אליין האָט דיך אהער געבראַכט! און מיר וועלען דיך אודאי הערען און פאָלגען און טאָן דיין פאַרלאַנג.

ח.

און די איינוואוינער פון דעם לאַנד פון ריינקייט האָבען פון זיך גלייך אויסדערוועהלט הונדערט שטאַרקע קריגער, און דער בן מלך איז אויך געווען צווישען זיי.

און בערעל האָט זיי אַלע געבראַכט אין וואלד און האָט זיי אין דער שטיל צוגעפירט צו דעם וואונדערבארען בוים מיט'ן גרויסען שטיין און ער האָט פאַר זיי אין די אויגען אָנגערופען דעם שטיין ביי זיין נאָמען. האָט זיך דער שטיין גלייך געעפענט און ער אַז מיט זיי אריינגעקומען אינעווייניג, און ער האָט גלייך גע־הייסען פארשטאָפּען אַלע קוואלען און האָט זיי נאָכדעם אָנגעגאָסען מיט'ן שטאַרקען וויין און מיט דעם שלאָפגעטראַנק, וואָס דער ליכטיגער גרייז האָט אים אין דער מדבר געגעבען. נאָכדעם זענען זיי אַלע ארוים פון דער הייל און זענען ארויף אויף דעם בוים און האָבען זיך באהאַלטען אויף זיינע גרויסע צווייגען.

און ווען עס איז געוואָרען נאַכט האָבען זיי אַלע מיטאַמאָל דערזעהן ווי פון דעם טיפען וואלד ארוים איז אָנגעקומען די גרויע מחנה רויבער, ווי דער קעניג מיט דער פינקלענדיגער קרוין אויפ'ן קאָפּ איז ארויסגעפאָרען פאַר זיי און האָט אָנגערופען דעם שטיין ביים נאָמען, און ווי אזוי דער שטיין האָט זיך געעפענט פאַר זיי און זיך צוגעמאַכט נאָך זיי. נאָכדעם איז אַלץ אין וואלד געוואָרען שאַ שטיל.

און אזוי האָט זיך גענומען אוועקגעהן אַ שעה נאָך אַ שעה, ביז מיטאַמאָל האָט זיך ערגעץ אין וואלד אַ געשפּאָלטענע צווייג

א וויג געטאָן און האָט ארויסגעלאָזען א לאנגען סקריפּ. דער סקריפּ האָט אויסגעשריען, ווי דאָס קרעהען פון א האָן. האָט בערעל געמיינט, אז דאָס איז אודאי דער סימן אויף וועלכען ער האָט געוואַרט, איז ער אראָפּ פון בוים און איז צוגעגאנגען צום שטיין און האָט אים אָנגערופען ביים נאָמען, האָט זיך דער שטיין גלייך געעפּענט און בערעל איז אריין אין הייל און דער שעהנער בן מלך נאָך אים. און אז בערעל פּראגער האָט דאָס דערזעהן האָט ער זיך אָנגערופען, אז עס איז בעסער, אז דער בן מלך זאָל שטעהן ביים אריינגאנג, ווייל ווער ווייס וואָס עס מאכט זיך! האָט דער בן מלך אזוי געטאָן, און בערעל פּראגער האָט זיך אליין געלאָזט צו די באלויכטענע פּאלאַצען. ווי ער געהט אזוי אריין אין איינעם פון די פּאלאַצען טרעפט ער גאָר, אז דאָרט איז א גרויסע שמחה, און אז מוזיק שפּילט דאָרט. טראכט ער זיך: א וויבאלד אזוי איז דאָך טאקע שלעכט, וואָרים עס הייסט דאָך, אז דער ווייַן און דער שלאָפּטרונק האָט נאָך אויף זיי ניט געווירקט...

און איידער וואָס-ווען, האָבען אים שוין עטליכע פון זיי דערזעהן...

פון אָנהויב האָט זיך בערעל פּראגער אזוי שטאַרק דערשראָ-קען, אז פאַר שרעק האָט זיך אים אזש גענומען דרעהען רעדער פאַר די אויגען:

— געטרייער פאָטער אין הימעל, האָט דען דער האָן ניט געקרעהט!? — האָט ער אויסגעשריען אין זיך — צי האָסטו דען מיך געבראכט אהערצו ניט כדי צו ראטעווען דאָס לאנד פון ריינקייט? דו האָסט דאָך מיר אזויפיעל צייכענס געוויזען! איז דאָס אלץ געווען נאָר כדי אָפּצונארען מיך? באלד אָבער כאַפּט ער זיך, אז דאָס קאָן ניט זיין, און אז א איד טאָר איבערהויפּט אזוי ניט טראכטען. און אז דער וואָס לעבט אייביג וואָלט ניט אוועקגענומען אים דעם אָרימען בערעל פּראגער, פון דער שטאָט

פּראַג, פון זיינע אָרימע ווייב און קינדער, און וואָלט אים ניט געוויזען אזויפיעל וואונדער אומזיסט און אומגישט, בלויז כדי ער זאָל גע'הרג'עט ווערען אין אָט אָ דער הייל און קיינער זאָל גאָר נאָכדעם אפילו ניט וויסען וואו זיין געביין איז אהינגעקומען. ביין, דאָס קאָן ניט זיין. איך בין א איד און א איד מוז זיך זעהן אן עצה געבען אין פּנים פון דעם גרעסטען אומגליק. און דער אויבערשטער וועט שוין מן הסתם העלפען, אויב ניט פון מיינעט וועגען איז צוליב דעם בן מלך פון דעם לאַנד פון ריינקייט וועגען. מען דאַרף זיך שטאַרקען.

און בערלען פאַלט גלייך אריין אין קאָפּ א מאָדנער פּלאַן:

ער וועט זיך פאַרשטעלען פאַר אַ מאַרשאַליק!

און ער נעמט און קערט גלייך איבער זיין היטעל מיט דער לינקער זייט ארויף, און ווען די גרויע רויבער זענען צוגעלאָפען צו אים און אים געכאַפּט אונטער די הענט, האָט ער געלאַכט, און ווען זיי האָבען אי םגעבראַכט פאַר'ן קעניג און דער קעניג האָט אים גענומען פרעגען:

— ווער ביזטו?

האָט ער מיט זיין האנט אָנגעוויזען אויף דעם איבערגעקערטען היטעל און געזעאָגעט:

— איך בין א מאַרשאַליק.

— און ווי אזוי קומסטו אהער? — פרעגט דער קעניג.

ענטפערט ער:

— אז איך בין אַ מאַרשאַליק, קאָן איך דאָך מאַכען זעהר א סך קונצען.

— און וואָסערע נאָך קונצען קאָנסטו ווייזען? — פרעגט דער גרויער קעניג.

— איך קאָן דיר ווייזען א קונץ און לעבעדיג מאַכען דעם שעהנעם בן מלך, וואָס איז ביי אייך דערטרונקען געוואָרען.

ווי נאָר דער גרויער מלך און די אנדערע גרויע רויבער האָבען דערהערט אזוינע רייד, האָבען זיי זיך אודאי שטארק פארוואונ־דערט, און דער מלך פרעגט:

— ווי קומסטו גאָר אינגאנצען וויסען פון דעם שעהנעם בן מלך?

— לאכט זיך בערעל פאנאנדער און גיט א טרייסעל מיט זיין איבערגעקערטען הימעל פונקט ווי דאָס וואָלט געווען א מיצעל מיט גלעקלעך, און ער ענטפערט און זאָגט:

— וואָס הייסט ווי איך וויים? איך בין דאָך א מאר־שאַליק!

רופט זיך צו אים אָן דער בייזער גרויער מלך:

— אויב דו ביזט יאָ אזא גרויסער מארשאַליק, וועל איך דיר הייסען אראָפּהאקען דעם קאָפּ און ערשט נאָכדעם וועל איך זעהן וואָסערע קונצען דו קאָנסט מאכען.

און דער מלך האָט גלייך באפוילען איינעם פון זיינע לייט אים אראָפּצוהאקען דעם קאָפּ.

ווי נאָר אָבער יענער האָט ארויסגעצויגען זיין שווערד און אים אויפגעהויבען אין דער לופטען, אזוי איז גלייך אריינגעקומען דער שעהנער בן מלך און האָט מיט זיין שווערד ארויסגעקלאפּט די שווערד פון דער האנט פון דעם רויבער.

און אז די איבעריגע גרויע רויבער האָבען מיטאמאָל צווישען זיך דערזעהן דעם שעהנעם בן מלך וועמען זיי האָבען גערעכענט פאר א דערטרונקענעם איז זיי באפאלען א גרויסער שרעק און זיי האָבען זיך אלע א הויב געטאָן פון זייערע ערטער און האָבען זיך געכאפּט פאר זייערע שווערדען. האָט זיך אָבער פלוצלונג פון ערגעץ דערהערט דאָס קרעהען פון א האָן און אין דער מינוט האָט אויף זיי מיטאמאָל גענומען ווירקען דער וויין און דער שטארקער

שלאָפגעטראנק און זיי האָבען אלע גענומען פאלען איינער אויף איינעם, ווי אונטערגעבראָכענע.

האָט דאָ ערשט בערעל פּראגער איינגעזעהן, אז ער איז אריינגעקומען אין דער הייל פאר דער צייט, און ער האָט פארשטאנען אין וואָסער א סכנה ער האָט דורכדעם אריינגעבראכט זיך און דעם שעהנעם בן מלך, און ער האָט געדאַנקט און געלויבט גאָט פון גאנצען הארצען פאר דעם וואָס ער האָט אים געגעבען צוריק דאָס לעבען און דאָס לעבען פון דעם בן מלך פון דעם לאנד פון ריינקייט. און ער מיט דעם בן מלך האָבען זיך זעהר געפרעהט, און זיי האָבען נאָכדעם אראָפּגערופען זייערע לייט, וואָס זענען געלעגען באהאלטען אויפ'ן גרויסען בוים, און זיי האָבען זיך גענומען בינדען די גרויע גזלנים.

ט.

יעדער פון די מענשען פון דעם לאַנד פון ריינקייט האָט גע־בונדען צו צען פון די ווילדע גרויע רויבער, און ווען אַלע זענען שוין געווען געבונדען, האָבען זיי זיך גענומען איבערקוקען די גיטער פון די רויבער, און זיי האָבען געפונען פיעל גאָלד און זילבער און טייערע שטיינער און פיעל געווער, און שאָף און רינדער, און פיעל שטאַלען מיט פערד און מיט זעהר א סך וועגענער. האָבען זיי גענומען און האָבען איינגעשפּאַנט די פערד אין די וועגענער און האָבען זיי אָנגעפּאַקט מיט אַלץ וואָס זייער הארץ האָט געגלוסט און האָבען אויף אים אַרויפגעלייגט די געבונדענע רויבער, וואָס האָבען נאָך אַלץ ניט אויפגעוואַכט פון זייער שווערען שלאָף, און זיי האָבען אויך פארנומען די שאָף און די רינדער, און האָבען זיך אזוי ארויסגעלאָזט פון דער הייל אין א גרויסער שווערער מחנה און זיי זענען אזוי בשלום דורך דעם וואַלד און זענען אָנגעקומען צו דעם לאַנד פון ריינקייט.

ווי נאָר אָבער זיי זענען אָנגעקומען אין די טויערען פון דעם לאַנד פון ריינקייט קוקען זיי זיך כּיטאמאָל אַלע אום, אז די שרעק־ליכע גרויע רויבער זענען גאָרניט גרוי, נאָר ווייס!...

און די איינוואוינער פון דעם לאַנד קוקען זיך איין און שטוי־נען. כּמעט! דאָס זענען דאָך גאָר קיין רויבער ניט, נאָר זייערע אייגענע מענשען! מענשען פון דעם לאַנד פון ריינקייט! און דאָס איז דאָך נאָר די ערשטע כּיתּה גבורים, וואָס זיי האָבען ארויס־געשיקט געגען דער שרעקליכער חיה... און אז זיי האָבען דאָס

אַלץ דערזעהן האָבען זיי אודאי ניט געוואוסט, וואָס דאָס זאָל באַטייטען.

און אַז בערעל פּראַגער האָט דאָס דערזעהן און דער־הערט, האָט ער געהייסען אַז מען זאָל זיי פאַנאַנדערבינדען און מען זאָל זיך נאָכדעם אַרומשטעלען אַרום זיי. האָבען זיי אים געפאָלגט און האָבען אַזוי געטאָן. און ווען דאָס גאַנצע פאָלק פון דעם לאַנד פון ריינקייט איז שוין געשטאַנען אַרום די פאַנאַנדער־געבונדענע גבורים, וואָס זענען נאָך אַלץ געשלאָפען ווי גע׳הרג׳עטע איז בערעל אַריין אינמיטען פון דער שלאָפענדיגער מחנה און האָט אויף אַ הויך קול אויסגעשריען:

— איך, בערעל פּראַגער, פון דער שטאָט פּראַג, וועמען עס איז באַשערט צו שטעהן אויף דעם אָרט וואו ער שטעהט, בין אויף אייך גוזר צו פאַרלאָזען אייער שלאָף.

האָבען גלייך אַלע שלאָפענדיגע גבורים גענומען רייבען זייערע אויגען און הויבען די קעפּ. און ווען זיי האָבען זיך אויפגעכאַפּט און האָבען זיך אומגעקוקט וואו זיי זענען אין דער וועלט האָבען זיי אויך זיך אַלע גענומען רייסען די קליידער פאַר שאַנדע און פאַלען אויף זייערע פּנים׳ער און זיי האָבען אויפגעהויבען זייער קול אין אַ גרויס געוויין.

און ווען די איינוואוינער פון דעם לאַנד פון ריינקייט האָבען זיך ביי זיי נאָכדעם גענומען פאַנאַנדערפרעגען וועגען דעם, וואָס מיט זיי האָט געטראָפען, האָט דער עלטסטער פון דער ווייגענדי־גער מחנה דערצעהלט.

אַז עס איז געווען ווען זיי זיינען לכתחלה אַריין אין דעם טיפען וואַלד צו זוכען די חיה וואָס שרייט מיט אַזאַ מיאוס קול איז אויף זיי אָנגעקומען אַזאַ מין שרעקליך גרויסע גרויע מויז. די מויז איז געווען גרעסער פון אַלע חיות וואָס זיי האָבען ווען אין וואַלד באַגעגענט, און שנעלער פון אַלע חיות נאָך וועלכע זיי

האָבען זיך ווען נאָכגעיאָגט. קיין קויל האָט זי ניט גענומען און קיין שטיינער האָבען זי ניט געטראָפען. און די דאָזיגע מויז האָט גענומען מיט איר שרעקליכער שנעלקייט לויפען ארום אונזער מחנה און שרייען מיט איר שרעקליכען קול. דאָס בלוט האָט פון דעם גענומען גליווערען אין אונזערע אָדערען. און ווען זי איז אזוי ארום אונז עטליכע מאָל ארומגעלאָפען האָבען מיר זיך מיט אמאָל אומגעקוקט און דערזעהן, אז מיר זיינען אַלע געוואָרען גרוי ווי מייז... נאָכדעם האָט זי זיך אוועקגעשטעלט קעגען אונז אויף די אונטערשטע פיס און האָט גענומען קוקען אויף אונז אזוי, אז מיר האָבען זיך אַלע גענומען שטעלען פאר איר אויף די קניע. און ווען זי האָט זיך נאָכדעם אויסגעדרעהט און גענומען געהן האָבען מיר איר אַלע געמוזט נאָכגעהן. און זי האָט אונז פארפירט אין איר פאר'כשופ'טער הייל. און זי האָט אויף מיר אָנגעטאָן א פינקלענדיגע קרוין און מיך געמאכט פאר איר מלך. און זי איז געוואָרען אונזער גאָט און מיר פלעגען פאר איר אַלע טאָג מוזען קניען און נאָכדעם ארויסגעהן אויף מלחמות כדי מיר זאָלען איר קאָנען ברייגען גענוג פרישע מענשליכע הערצער צום עסען.

און ווי נאָר בערעל פּראַגער האָט דערהערט די דאָזיגע לעצטע ווערטער האָט ער זיך לענגער ניט געקאָנט איינהאַלטען און אויס־געשריען:

— אָבער וואו געפינט זיך איצטער די דאָזיגע שרעקליכע חיה? וואו האַלט זי זיך אויף?

— מיר האָבען איר אָנגעטאָן גאָלדענע רינגען אויף'ן האַלז און אויף די פיס און מיר האָבען זי פארשפּאַרט אין א זילבערנער שטייג, כדי זי זאָל פון אונז ניט אנטלויפען, — האָט זיך אָנגע־רופען דער עלטסטער.

זאָגט אָבער בערעל פּראַגער:

— היתכן, מיר האָבען דאָך דורכגענישטערט די גאַנצע הייל,

און מיר האָבען גאָר אַזאַ שטייג נייט באַגעגענט און אַזאַ חיה ניט געזעהן.

זאָגט צו אים דער עלטסטער:

— איך וואָלט דיר געגאַנגען ווייזען די דאָזיגע שטייג מיט דער חיה, האָב איך אָבער מורא, אַז איך וועל חלילה צוריק גרוי ווערען ווי אַ מויז און וועל נאָך נאָכדעם חלילה ווידער מוזען פּאַלגען, וואָס זי וועט מיר הייסען.

רופט זיך אָן בערעל פּראַגער:

וואָס איז שייך מורא האָבען! ווען גאָט וואָלט חלילה ניט וועלען, אַז אַלץ זאָל זיך אויסלאָזען צו גוטען, וואָלט ער דאָך מיך ניט געבראַכט ביז אַהערצו און וואָלט מיך ניט געמאַכט צו זעהן אַלץ, וואָס איך האָב געזעהן און צו טאָן אַלץ, וואָס איך האָב געטאָן.

איז דערפאַר נאָכדעם געבליבען, אַז דער עלטסטער און בע־רעל און דער מלך פון דעם לאַנד פון ריינקייט און נאָך עטליכע געקליבענע מענשען זאָלען זיך אויפזעצען אויף זייערע פערד און זאָלען געהן צוריק צו דער פאַר'כישופ'טער הייל. ווייל זיי האָבען אַלע שטאַרק גענומען גלויבען אין בערלען, דערפאַר וואָס ער קומט פון דער שטאָט פּראַג, וואו עס וואוינט דער גרויסער צדיק, דער פּראַגער רבי, דער בעל מופת, מיט וועמעס טבילה זיי פלעגען זיך אַלע בענשען און לויבען און גרויסען, און וועמעס ליכטיגע פּאַלאַצען פלעגען אַזויפיעל כבוד און ליכטיגקייט ברייגגען צו די גאַסען פון זייער לאַנד.

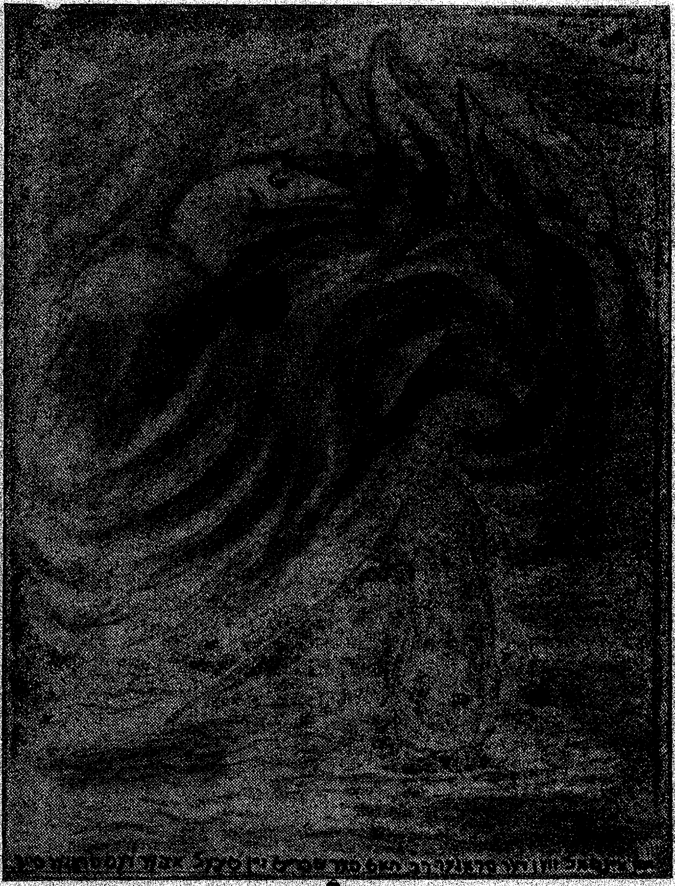

ו.

און אז בערעל פראַגער איז מיט זיינע באַגלייטער צוריק געקומען אין דער פאַר׳כישופ׳טער הייל, האָט דער עלטסטער זיי געפירט ביז צו אַ געוויסען אָרט און פון דאָרט איז ער מיט זיי נאָכדעם אָפּגעגאַנגען דריי מאָל רעכטס און דריי מאָל לינקס און איין מאָל גלייך. און ווי נאָר זיי האָבען אַזוי געטאָן, האָבען זיי פאַר זיך גלייך דערזעהן אַ זילבערנע שטייג מיט דער שרעקליך גרויסער מויז מיט גאָלדענע רינגען. ארום דער ווילדער מויז זיינען געלעגען אַ סך ניט דערגעסענע מענשליכע הערצער.

און אז די דאָזיגע שרעקליכע מויז האָט זיי דערזעהן, האָט זי גלייך דערפיהלט, אז דאָ איז עפּעס ניט מיט אַלעמען און זי האָט גענומען ווילד שפּרינגען אויף אירע אונטערשטע פיס און צעעפענען ביז איר גרויען מויל, גרייט אַלעמען אויפצועסען. בערעל פראַגער איז אָבער גלייך צוגעגאַנגען צו דער שטייג און האָט זיך אָנגערופען:

— דו מיאוס׳ע באַשעפעניש! דו האָסט זיך אונטערגענומען צו פאַרדאַרבען דאָס ליכטיגע לאַנד פון ריינקייט, איצט אָבער וועסטו פאַרדאָרבען ווערען, וואָרים אויב ניט, איז צוליב וואָס דען בין איך פאַרפירט געוואָרען ביז אהערצו?

און בערעל פראַגער האָט זיך דערמאָנט אָן זיין פלעשעל מיט דעם שוואַרצען זאַפט, וואָס ער האָט מיט זיך געהאַט אין קעשענע, און כדי צו זיין זיכער, אז ער וועט דאָס אַרויפגיסען דער מויז אויפ׳ן רוקען, איז ער אַרויפגעקראָכען אויף דעם דאַך פון דער

שטייג און גענומען שפּריצען אויף דער חיה פון דעם פלעשעל. האָט די מויז מיט אַמאָל דערפּיהלט, ווי פלאַמען וואָלטען זי אַרומ־גענומען און זי האָט זיך אַזאַ וואָרף געטאָן, אַז די שטייג איז זיך גלייך אויף שטיקער צעפאַלען. בערעל פּראַגער איז אַראָפּגעפאַלען גלייך אויף דער חיה. לאַנג טראַכטען האָט דאָ בערעל אודאי קיין צייט ניט געהאַט, האָט ער זיך גלייך אָנגעכאַפּט אָן דעם גאָלדענעם רינג, וואָס אויף איר האַלז. די חיה אָבער האָט זיך אָן אַלץ פאַר־געסען און זיך גלייך אַ לאָז געטאָן צום טייך, כדי צו לעשען די שרעקליכע פלאַמען, וואָס זי האָט אויף זיך גענומען פּיהלען אַלץ ווילדער און בייזער. דאָס וואַסער פון טייך האָט זיך אַרויפגע־שלאָגען אין דער לופטען און איז אַריבער די ברעגען, און די מויז האָט זיך אַזוי מיט אַ שווידערליכען אימפּעט גענומען טראָגען איבער'ן טייך, און פון דעם טייך אין אַן אַנדערען, און פון דעם אַנדערען אין נאָך אַן אַנדערען, ביז זי איז אַזוי אין איר ווילדען געלויף אַריין אין ים און איז אַזוי אַלץ ווייטער און ווייטער גע־לאָפען, געטריבען פון דעם ווילדען בראַנד אין אירע ביינער. און בערעל פּראַגער איז זיך אַזוי אַלץ געלעגען אויף איר רוקען און זיך מיט אַלע זיינע כחות אָנגעהאַלטען מיט זיינע ביידע הענט אָן דעם גאָלדענעם רינג וואָס אַרום איר האַלז.

אַ טאָג און אַ נאַכט האָט זיך אַזוי בערעל פּראַגער אַרומ־געטראָגען איבער'ן ים צווישען די שרעקליכע וואַסערהויפענס, וואָס די מויז פון דעם פאַר'כישופ'טען הייל האָט אויפגעשלאָגען אין איר ווילדען פאַרלאַנג צו לעשען דאָס פייער, וואָס זי האָט אין זיך געפּיהלט.

בערעל פּראַגער'ס הענט האָבען שוין גענומען ווערען שוואַך. אַט, אַט און ער וועט חלילה נאָכלאָזען און אַריינפאַלען אין די טיפענישען פון ים. האָט אָבער גראָד דעמאָלט דער פּראַגער רב פאַרשפּרייט זיין טיכעל און זיך אויף דעם געלאָזט פאָרען איבער'ן

פּראַגער טייך. האָט דאָס דעם ימ'ס שטראָם גענומען ציהען קיין פּראַג. און אַז די שרעקליכע באַשעפעניש איז מיט בערלען אויף איר רוקען אַריין אין די וואַסערען פון פּראַגער טייך, האָט דער פּראַגער רב אויפגעשיינט אין זיין גאַנצער ליכטיגקייט, דאָס וואַסער און די לופט האָט זיך גענומען שפּיגלען מיט זיין ליכטיגקייט אויף מיילען, און ער האָט אַזוי אַ ליכטיגער אויפגעהויבען זיין שטעקען און זיך געלאָזט אַנטקעגען דער חיה, און ווי נאָר זי האָט דאָס דערזעהן האָט זי געגעבען אַ שרעקליך ווילדען שפּרונג אויף צוריק, האָבען בערעל'ס אָפּגעשוואַכטע הענט נאָכגעגעבען, און ער איז אַראָפּגעפאַלען אין וואַסער אַריין. האָט אים אָבער דער רבי גלייך דערלאַנגט זיין שטעקען, האָט ער זיך אָן אים אָנגעכאַפּט און האָט זיך אויף אים אַרויפגעשטעלט. און האָט זיך נאָכדעם אָנגענומען אָן רב'ס גאַרטעל, און אַזוי זיינען זיי אינאיינעם אָנגעקומען צוריק קיין פּראַג.

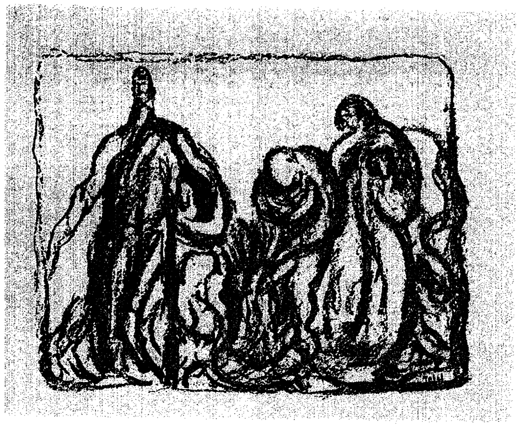

Copyright, 1921, by Farlag America.